

INHOUDSOPGAVE BIJLAGEN

Bijlage Hoofdstuk 1 Aanvullende informatie

Bijlage Hoofdstuk 1 Opleiding

Bijlage Hoofdstuk 1.2 Protocol gezond en veilig werken

Bijlage Hoofdstuk 1.3 Folder seksuele intimidatie en discriminatie

Bijlage Hoofdstuk 3.1 Protocol ergonomie

Bijlage Hoofdstuk 3.3 Protocol klimaat

Bijlage Hoofdstuk 3.4 Protocol geluid, trillingen

Bijlage Hoofdstuk 4.6 Voorzieningen valgevaar

Bijlage Hoofdstuk 5.1 Classificatielijst besmettingsrisico's

Bijlage Hoofdstuk 5.1 Vragenlijst klanten inventarisatie gezondheidsschadelijke stoffen

Bijlage Hoofdstuk 5.2 Algemeen risicopreventie protocol

Bijlage Hoofdstuk 5.3 Protocol biologische agentia

Bijlage Hoofdstuk 5.4 Protocol cytostatica

Bijlage Hoofdstuk 5.4 Wasproces cytostatica besmet linnengoed

Bijlage Hoofdstuk 5.5 Protocol prik-, snij- of spatincidenten

Bijlage Hoofdstuk 5.5 Meldformulier prik-, snij- of spatincidenten

BIJLAGE HOOFDSTUK 1.1

AANVULLENDE INFORMATIE

Arboshop

In het kader van het Arboconvenant Textielverzorging is er voorlichtingsmateriaal gemaakt over goede arbeidsomstandigheden in de linnenverhuur- en wasserijbedrijven. Dit materiaal is voor zowel werkgever als werknemer nuttig. Via www.raltex.nl/arbo of www.arboconvenanttextielverzorging.nl is veel informatie verkrijgbaar over de arbeidsomstandigheden in de linnenverhuur- en wasserijbedrijven.

Een aantal van de documenten die op de website te vinden zijn:

- *Handboek Werkplekoptimalisatie*
Het handboek bevat een stappenplan voor het herkennen en voorkomen van fysieke belasting, concrete adviezen per afdeling en een checklist voor de ergonomische aspecten bij nieuw aan te schaffen apparatuur.
- *Instructie DVD*
De DVD bevat 2 films: een voor de wasserij en een voor de stomerij. Uit de films blijkt dat met eenvoudige middelen of veranderingen in werkhouding, de fysieke belasting van medewerkers kan worden verminderd.
- *Meer grip op arbo- en reïntegratiedienstverlening voor werkgevers*
Een checklist die behulpzaam is bij een beoordeling van contracten met en dienstverlening van arbo- en reïntegratiebedrijven.
- *Meer grip op arbo- en reïntegratiedienstverlening voor OR/PVT's*
Een checklist die behulpzaam is bij een beoordeling van contracten met en dienstverlening van arbo- en reïntegratiebedrijven.
- *Modelprotocol ziekteverzuimbegeleiding*
Dit model dient om het bedrijfsprotocol te toetsen op volledigheid of om een nieuw protocol te maken.
- *Werkdrukverkenner*
De CD-rom Werkdrukverkenner Textielverzorging heeft als doel om snel inzicht te verschaffen in de mate van werkdruk die werknemers ondervinden, alsmede een indruk te krijgen wat daarvan de oorzaken en gevolgen zijn.
- *Informatiebrochures*
Arbidsomstandigheden in textielservicebedrijven, industriële wasserijen en textielreinigingsbedrijven; informatieboekje voor werkgevers over arbo-beleid, fysieke belasting, klimaat en geluid

*Ophemert, 15 september 2009
PW/MI/41907051*

BIJLAGE HOOFDSTUK 1.1

OPLEIDING

Opleiding

Naar aanleiding van het plan van aanpak is de Arbomodule voor de Basis cursus Wasserijen ontwikkeld en de Arbomodule voor de stomerij-sector. Beide Arbomodules zijn meteen na oplevering overgedragen aan het O&O-fonds. Het O&O-fonds heeft de modules ter beschikking gesteld aan de opleiders in de sector.

De stimuleringsregeling en de bijbehorende centrale inkoop van cursussen 'ziekteverzuimbegeleiding en –coaching' zijn in 2006 beëindigd. De informatie hierover is beschikbaar voor Raltex. Voortzetting van deze activiteiten is niet aan de orde.

Overzicht cursussen Textielverzorging: linnenverhuur- en wasserijbedrijven

Algemeen

Opleiding	Duur	Door wie	Doelgroep	Vorm
Nederlands op de werkvloer	10 dagdelen	IVIO	Deelnemers die het Nederlands niet volledig beheersen	in-company

Basiscursussen

Opleiding	Duur	Door wie	Doelgroep	Vorm
Basisopleiding wasserij	5 dagdelen	SVS opleidingen	Productiemedewerkers in de wasserij	in-company of open
Natwassen van persoonsgebonden kleding	2 dagdelen 22 oktober	Christeyns Academy	Medewerkers en direct leidinggevenden verantwoordelijk voor het wassen en afwerken van de persoonsgebonden kleding van klanten	in-company of open
De wasserij, een globaal overzicht	2 dagdelen 3 april	Christeyns Academy	Bedrijfsleiding, kadermedewerkers, technische dienst en direct leidinggevenden verantwoordelijk voor alle afdelingen in het bedrijf	in-company of open

Veiligheid

Opleiding	Duur	Door wie	Doelgroep	Vorm
Veiligheid in de wasserij	1 dagdeel Datum op aanvraag Locatie: intern op locatie	Christeyns Academy	Medewerkers, technische dienst en direct leidinggevenden verantwoordelijk voor doseertechniek, overslag en omgang met veiligheid in het bedrijf	in-company
Machineseveiligheid Workshop voorjaar 2009 (TKT/TCT)	1 dagdeel 21 april en 23 juni	TCT	Verantwoordelijken voor machineseveiligheid in het natwasserijbedrijf	in-company of open

*Ophemert, 15 september 2009
PW/MI/41907063*

BIJLAGE HOOFDSTUK 1.2

PROTOCOL GEZOND EN VEILIG WERKEN

Uw werkgever vindt het belangrijk dat u gezond en veilig werkt. Daarom zijn er afspraken over kleding, schoenen, de wielen van containers en stamatten.

Vuile was

Het wasgoed waarmee u werkt kan besmet zijn.

Het komt uit de zorg, de horeca of de industrie.

Uw werkgever maakt afspraken met de klant.

Het is belangrijk dat u zich beschermt, zodat u niet ziek wordt van de was.

Er zijn drie klassen vuile was. Klasse 3 heeft het hoogste risico.

U moet weten welke klasse het wasgoed heeft, waarmee u werkt.

U krijgt precies te horen welke bescherming nodig is.

Als u erom vraagt, geeft de werkgever u de afspraken en legt het uit.

Bescherm uzelf

Uw werkgever levert de bescherming die u moet dragen.

Dat hangt af van de klasse van de vuile was.

U moet de bescherming, zoals handschoenen of een mondkapje altijd dragen tijdens het werk.

Bijvoorbeeld:

- Werkkleding;
- Schoenen;
- Handschoenen;
- Schorten;
- Bril tegen spatten;
- Mondkapje tegen spatten.

Als er vuil of spatten op de bescherming komt: direct schoon maken of een nieuwe pakken.

Blijf schoon

Als u zelf schoon bent, wordt u minder snel ziek. U besmet ook anderen minder snel.

- Korte en schone nagels, geen kunstnagels;
- Lang haar opsteken of in een staart;
- Baarden en snorren kort en verzorgd;
- Geen ringen, armbanden of horloges;
- Piercing uit;
- Niet eten, drinken of roken op de werkplek;
- Wondjes afdekken met een waterdichte pleister;
- Handen wassen na het werk met water en zeep;
- Droge handen schoon maken met alcohol.

Als het toch mis gaat

Ook als u zich aan de regels houdt, kan er iets mis gaan.

U moet dan weten wat u moet doen.

Dat moet uw werkgever van te voren met u bespreken.

U kunt u zelf of een ander besmetten.

U kunt ook de was of het gebouw besmetten.

Als dat gebeurt, moet u dat direct melden bij uw leidinggevende.

Uw leidinggevende moet dan een formulier invullen.

U moet samen bespreken wat er is gebeurd.

Zwaar werk

Als u voor uw werk lang moet staan op één plek, is dat ongezond.

Daar kunt u wat aan doen:

- Schoenen
- Stamatten
- Vouwtafels op de goede hoogte

Uw werkgever zorgt hiervoor.

In 2008 moet de helft van de vouwtafels of meer in hoogte verstelbaar zijn, tenzij de werkgever aantoont dat in de specifieke situatie de vouwtafel niet in hoogte verstelbaar hoeft te zijn.

Duwen en trekken van bakken en containers is ook ongezond.

Uw werkgever zorgt voor:

- Bakken met verende bodem;
- Containers met grote wielen.

Als uw werkgever nieuwe bakken of containers koopt, moet hij daar op letten.

In 2010 moeten alle bakken en containers aan de eisen voldoen.

BIJLAGE HOOFDSTUK 1.3

FOLDER SEKSUELE INTIMIDATIE EN DISCRIMINATIE

ONGEWENST GEDRAG

EEN FOLDER OVER SEKSUELE INTIMIDATIE EN DISCRIMINATIE

De laatste jaren wordt duidelijk dat meer mensen dan aanvankelijk werd gedacht op het werk te maken hebben met ongewenst gedrag. Naar alle waarschijnlijkheid komt ongewenst gedrag met een seksueel karakter en ook discriminatie voor binnen onze branche. We hebben het dan niet alleen over ernstige vergrijpen. Ook door dubbelzinnige opmerkingen en suggestieve gebaren kunnen mensen zich gekwetst of in het nauw gedreven voelen. Mensen die het slachtoffer worden van ongewenst gedrag door collega's en chefs weten vaak niet hoe ze daarop het beste kunnen reageren. Er is ook geen standaardmethode voor handen. Het is in ieder geval belangrijk om er over te praten. Een ieder die zich bedreigd of ongemakkelijk voelt door ongewenst gedrag van een collega of een chef kan hulp zoeken om het probleem op te lossen. Daarover gaat deze folder. Hopelijk dat een en ander ongewenst gedrag helpt voorkomen.

In deze folder wordt uitgelegd wat seksuele intimidatie en discriminatie is, wat er tegen te doen valt en wat de rol van de centrale vertrouwenspersoon is.

Wat is seksuele intimidatie?

De meest gebruikte omschrijving voor seksuele intimidatie luidt als volgt: "ongewenst seksueel getinte aandacht van een personeelslid voor een ander personeelslid". Deze komt tot uiting in bepaalde gebaren, handelingen, dubbelzinnige opmerkingen, handtastelijkheden en zelfs aanranding en verkrachting.

Wat is discriminatie?

Dit is het zich opzettelijk beledigend of bedreigend uitlaten over niet ter zake doende kenmerken van iemand zoals ras, huidskleur, godsdienst en seksuele geaardheid.

Een precieze opsomming van alle mogelijke ongewenste omgangsvormen is niet te geven. Het is vaak moeilijk aan te geven waar de grens ligt. Het hangt af van de personen en de omstandigheden of de gedragingen als ongewenst en intimiderend worden ervaren. Wat de een onverschillig laat, ervaart een ander als ongewenst, kwetsend of bedreigend. Natuurlijk kan alleen datgene als ongewenst worden aangemerkt, dat als ongewenst wordt ervaren.

Hoe moet je reageren:

Wie het mikpunt is van seksuele intimidatie en discriminatie kan zich vaak moeilijk verweren. Hij of zij voelt zich machteloos, zoekt de schuld bij zichzelf of is gewoon bang voor maatregelen.

Want wie er iets van zegt, loopt kans de schuld te krijgen van het verstoren van de werksfeer. Bovendien kan er sprake zijn van verschillende interpretaties van gedrag. De angst om anderen ten onrechte te beschuldigen is groot. Het is vaak moeilijk om aan te geven dat men ergens niet van gediend is en openlijk afwijzend te reageren. Een positieve reactie van anderen uit de groep kan van groot belang zijn, waardoor het voor het slachtoffer gemakkelijker wordt om er over te praten.

Het advies is: BLIJF ER NIET MEE RONDLOPEN!

Steun en bemiddeling:

Er is geen standaardrecept te geven voor de manier waarop iemand zich tegen ongewenst gedrag kan verweren. Dat hangt ondermeer af van de persoon zelf, van de aard van het gedrag en van de onderlinge verhoudingen op het werk.

Iemand die last heeft van ongewenst gedrag moet daarover kunnen praten en raad kunnen vragen, eventueel binnen het bedrijf bij een vertrouwd persoon maar ook daarbuiten bij de centrale vertrouwenspersoon. Met je klachten kan je eventueel ook bij een vakbond terecht.

Wat doet de centrale vertrouwenspersoon?

De vertrouwenspersoon is het aanspreekpunt voor iedereen die (regelmatig) met ongewenst gedrag, zoals in deze folder omschreven, geconfronteerd wordt.

De vertrouwenspersoon luistert en kan helpen bij het zoeken naar een oplossing en als je dat wenst helpen bij het indienen van een klacht bij de Klachtencommissie. Uiteraard heeft de vertrouwenspersoon een geheimhoudingsplicht. Je hoeft niets te melden bij je chef als je contact opneemt met de vertrouwenspersoon. Bovendien neemt de vertrouwenspersoon geen contact op met jouw werkgever zonder jouw toestemming.

Klachtencommissie en klachtenbehandeling:

De werkne(e)m(st)er die geconfronteerd wordt met seksuele intimidatie of discriminatie kan zich wenden tot de Klachtencommissie. Deze is onafhankelijk.

BIJLAGE HOOFDSTUK 3.1

PROTOCOL ERGONOMIE

Omschrijving

De arbocatalogus is opgesteld om gezondheidsrisico's voor het personeel in de linnenverhuur- en wasserijbedrijven te beheersen. Een belangrijk onderdeel hierbij is het beheersen van risico's op het gebied van ergonomie. Met behulp van het systeem waarbij gebruik wordt gemaakt van de kennis en documentatie uit het Arboconvenant Textielverzorging worden gezondheidsrisico's zo veel mogelijk beperkt.

Doel

Op een aantal plekken in de wasserij geschieden de werkzaamheden voornamelijk staand. Het terugdringen van de daarmee gepaard gaande fysieke belasting vraagt om aandacht en om maatregelen.

Toepassingsgebied

Alle medewerkers die voornamelijk staand werk verrichten op één werkplek.

Preventiemaatregelen

Uit de RI&E, hoofdstuk 3.8 moet blijken of er sprake is van voornamelijk staand werk op een werkplek. De maatregelen die dan genomen moeten zijn;

- Verstrek gezondheidsschoeisel aan de medewerker en wijs de medewerker op de verplichting om dit schoeisel te dragen bij de werkzaamheden;
- Verstrek stahulpen of stamatten en instrueer de medewerker in het gebruik ervan.
- Zorg ervoor dat vanaf 1 januari 2008 tenminste 50% van de in gebruik zijnde vouwtafels in hoogte verstelbaar zijn en instrueer uw medewerker om hiervan een juist gebruik te maken.

Aanbevelingen

Met taakrotatie is eenzijdige fysieke belasting te voorkomen. Het verdient aanbeveling om taakrotatie bespreekbaar te maken en daar waar mogelijk in te voeren.

Documentatie

Via www.raltex.nl/arbo is informatie verkrijgbaar over de arbeidsomstandigheden in de linnenverhuur- en wasserijbedrijven.

Evaluatie

Management evalueert de toepassing van preventiemaatregelen en de effectiviteit van de maatregelen. Management overlegt hierover met personeelsleden en ondernemingsraden / personeelsvertegenwoordigingen.

BIJLAGE HOOFDSTUK 3.3

PROTOCOL KLIMAAT

Belangrijkste knelpunten

Zowel in textielreinigingsbedrijven als in wasserijbedrijven leiden de warmte en het vocht die vrijkomen tot een relatief hoge temperatuur en luchtvochtigheid, met name in de zomer. In combinatie met het activiteitsniveau (fysieke zwaarte van het werk) leidt het klimaat tot een relatief hoge klimaatbelasting van de medewerkers. Er wordt geklaagd over warmte en benauwdheid. In mindere mate is er sprake van klachten over tocht, met name in de winter.

Wat betreft linnenverhuur- en wasserijbedrijven zijn de grootste verschillen in binnenklimaat te verwachten op basis van de hoogte van het bedrijfspand, hetgeen vaak samenhangt met de leeftijd van het gebouw en het machinepark: nieuwe wasserijen (vanaf ca. 1970) zijn doorgaans gevestigd in hogere bedrijfshallen (op bedrijfsterreinen), terwijl oudere bedrijven in oude laagbouw (vaak in de bebouwde kom) gevestigd zijn. Met name de hoogte van het gebouw bepaalt de mogelijkheden voor voorzieningen op binnenklimaat.

Belangrijkste aanbevelingen

Er zijn een aantal aanbevelingen voor textielreinigingsbedrijven en wasserijbedrijven te noemen.

- Er kunnen gasdrogers in plaats van stoomdrogers worden toegepast. Ook kunnen drogers met recirculatie worden toegepast, waarbij een deel van de lucht in de droger circuleert en dus minder lucht naar buiten wordt geblazen. Ook is afscherming bij drogers mogelijk.
- Er kan worden gezorgd voor een goed ventilatiesysteem, met adequate toevoervoorzieningen (regelbare openingen in verschillende gevels dan wel mechanische toevoer met geschikte wijze van inblazen) en adequate afvoervoorzieningen (roosters in/op dak, mechanische afvoer).
- Verwarming is wellicht niet nodig in verband met de reeds bestaande warmteproductie in combinatie met beperkte ventilatie in de winter.
- Met name in wasserijbedrijven, kunnen de inrichting van het gebouw en eventueel aanpassingen aan het gebouw worden overwogen. Als er ruimte is, kunnen bijvoorbeeld werkplekken verhuisd worden naar plaatsen waar minder overlast is, of kunnen arbeidsextensieve processen (drogers en finishers) via een schot worden afgescheiden van de rest van de productieruimte.
- Het aanbrengen van dock-shelters kan bij veel bedrijven tot minder ongecontroleerde luchttoevoer leiden (minder tocht).
- Verder kan nog gedacht worden aan maatregelen met betrekking tot kleding.

Uitwerking

Uitwerking van dit onderdeel staat beschreven in:

- sectie 11.2 van de RI&E;
- protocol klimaat (bijlage).

*Ophemert, 3 november 2009
PW/MI/41907045*

BIJLAGE HOOFDSTUK 3.4

PROTOCOL GELUID, TRILLINGEN

Geluid

Belangrijkste knelpunten

Wat betreft de geluidssituatie kan gesteld worden dat de galm in de ruimte gering is door de grote hoeveelheden textiel. Eventuele geluidsproblemen treden daardoor slechts lokaal op, dat wil zeggen alleen in de directe omgeving van de geluidsbron. Omdat er bij de grootste geluidsbronnen in wasserijbedrijven (wasmachines en drogers) vaak weinig werkplekken op korte afstand zijn, zijn er wat dit betreft nauwelijks risico's. In de nabewerking zijn er wél permanent bezette werkplekken bij geluidsbronnen, waarbij met name insteek en vouwapparatuur tot geluidsoverlast kan leiden. In wasserijbedrijven en textielreinigingsbedrijven met oudere apparatuur kunnen enkele nabewerkingapparaten zeer veel geluid produceren: hier gaat het bijna altijd om korte hoge druk signalen van bijvoorbeeld strekpoppen en detacheerspuiten.

Belangrijkste aanbevelingen

De belangrijkste aanbevelingen wat betreft geluidsreductie zijn:

- Vervanging van glijlagers door naaldlagers in de draaipunten van de bewegende onderdelen op de inlaatzijde van mangels voor rolhanddoeken.
- Aanbrengen van perslucht-afblaasdempers op de schakelstations van het railsysteem en andere onderdelen waar persluchtstoten optreden
- Het op een gunstige manier indelen van de ruimte in compartimenten. Het scheiden van het wasgedeelte van het nabewerkinggedeelte.
- Aanpassingen in de vorm van de spuitstukken van de stoom. De praktijk laat zien dat op dit gebied grote winsten haalbaar zijn, zonder de prestatie te verminderen. Deze aanpassing is toepasbaar op toppers, strekpoppen en detacheerspuiten.

Trillingen

Aandachtspunten bij dit risico zijn:

1. alternatieve werkmethode die de noodzaak van blootstelling aan mechanische trillingen verminderen;
2. de keuze van de juiste arbeidsmiddelen, ergonomisch goed ontworpen en zo weinig mogelijk trillingen veroorzakend, rekening houdend met het te verrichten werk;
3. de verstrekking van hulpmiddelen om het risico van gezondheidsschade ten gevolge van trillingen te voorkomen;
4. passende onderhoudsprogramma's voor de arbeidsmiddelen, de arbeidsplaats en de systemen op de arbeidsplaats;
5. het ontwerp en de indeling van de arbeidsplaats;
6. een adequate voorlichting en opleiding van de werknemers, opdat zij de arbeidsmiddelen veilig en juist gebruiken, zodanig dat de blootstelling aan mechanische trillingen zo gering mogelijk is;
7. beperking van de duur en intensiteit van de blootstelling;
8. passende werkschema's met voldoende rustpauzes;
9. het verschaffen van kleding die de blootgestelde werknemers beschermt tegen kou en vocht.

*Ophemert, 15 september 2009
PW/MI/41907049*

BIJLAGE HOOFDSTUK 4.6

Voorzieningen valgevaar

Doelmatige hekwerken en beveiligingen

In de beleidsregel 3.16 Voorzieningen bij valgevaar (Hoofdstuk 2 Beleidsregels Arbeidsomstandighedenbesluit, grondslag Arbobesluit artikel 3.16, eerste en tweede lid is bepaald dat hekwerken en randbeveiligingen als doelmatig worden aangemerkt als:

- De constructie aan de bovenzijde is voorzien van een stevige leuning op tenminste 1,0 m boven het werkvlak;
- Bij open constructies de onderzijde aansluitend op het werkvlak is voorzien van een kantplank van 15 cm hoog, en er in geval van afwijkingen maatregelen zijn getroffen die voorkomen dat personen getroffen kunnen worden door voorwerpen, die door een opening(-en) vallen of rollen en
- In open constructies openingen zodanig beperkt blijven, dat een kubus met zijden van 47 cm openingen niet kan passeren.
- Zij niet bezwijken bij een op de meest ongunstige plaats aangebrachte neerwaartse belasting van 1,25 kN danwel de vervorming ten gevolge van die belasting van dien aard is dat de functionaliteit van het hekwerk c.q. de randbeveiliging gewaarborgd blijft
- Zij zijdelings niet meer dan 3,5 cm doorbuigen en niet worden verplaatst bij een horizontale belasting van 0,3 kN en
- Zij in functie blijven (niet uit een aanwezige bevestiging worden getild) bij een opwaarts gerichte belasting van 0,3 kN.

Hekwerken cq. randbeveiligingen kunnen bij **niet** schuine werkvlakken achterwege blijven, indien de arbeid op meer dan 4,0 m afstand van de rand van het werkvlak wordt uitgevoerd en de arbeidszone alsmede de weg daar naar toe duidelijk gemarkeerd zijn. Indien de arbeidszone en de weg daar naar toe tevens zijn afgezet, kan deze afstand tot 2,0 m beperkt worden.

Werkvloeren zijn altijd gesloten of dichtgelegd. Voor afwateringsdoeleinden e.d. zijn geringe openingen toegestaan, die door een kubus met zijden van 8 cm niet kunnen worden gepasseerd.

Onder "het verrichten van arbeid waarbij valgevaar bestaat" wordt ook verstaan het zich begeven naar de arbeidsplaats. Doelmatige voorzieningen hiervoor kunnen ladders zijn, mits deze bij klimhoogten van 10 m of meer op maximale afstanden van 7,50 m zijn onderbroken door rustbordessen. Op het te betreden vlak is aan weerszijden van de toegang randbeveiliging aangebracht over een lengte van 4,0 m of sluit de toegang aan op de aanwezige randbeveiliging.

BIJLAGE HOOFDSTUK 5.1

CLASSIFICATIELIJST BESMETTINGSRISICO'S

BIK	Omschrijving	Klasse
11	Aardolie/aardgaswinning; dienstverlening t.b.v. aardolie/aardgaswinning	3
22	Uitgeverijen, drukkerijen en reproductie van opgenomen media	3
23	Aardolie/steenkoolverwerkende industrie; bewerking splijt/kweekstoffen	3
24	Vervaardiging van chemische producten	3
25	Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	3
27	Vervaardiging van metalen in primaire vorm	3
90	Milieudienstverlening	3
1	Landbouw, jacht en dienstverlening t.b.v. de landbouw en jacht	2
2	Bosbouw en dienstverlening t.b.v. de bosbouw	2
14	Winning van zand, grind, klei, zout e.d.	2
19	Vervaardiging van leer en lederwaren (geen kleding)	2
26	Vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	2
28	Vervaardiging van producten van metaal (geen machines/transportmiddelen)	2
29	Vervaardiging van machines en apparaten	2
31	Vervaardiging van overige elektrische machines, apparaten, benodigdheden	2
35	Vervaardiging transportmiddelen (geen auto's, aanhangwagens, opleggers)	2
37	Voorbereiding tot recycling	2
45	Bouwnijverheid	2
50	Handel in en reparatie van auto's en motorfietsen; benzineservicestations	2
63	Dienstverlening t.b.v. het vervoer	2
73	Speur- en ontwikkelingswerk	2
74	Overige zakelijke dienstverlening	2
75	Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	2
85	Gezondheids- en welzijnszorg	2
93	Overige dienstverlening	2
5	Visserij, kweken van vis en schaaldieren	1
10	Turfwinning	1
15	Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	1
16	Verwerking van tabak	1
17	Vervaardiging van textiel	1
18	Vervaardiging van kleding; bereiden en verven van bont	1
20	Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, kurk, riet en vlechtwerk (geen meubels)	1
21	Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren	1
30	Vervaardiging van kantoormachines en computers	1
32	Vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatie-apparatuur en -benodigdheden	1
33	Vervaardiging van medische apparaten en instrumenten, orthopedische artikelen e.d., precisie- en optische instrumenten en uurwerken	1
34	Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers	1
36	Vervaardiging van meubels; vervaardiging van overige goederen n.e.g.	1
40	Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas en warm water	1
41	Winning en distributie van water	1
51	Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	1
52	Detailhandel en reparatie van consumentenartikelen (geen auto's, motorfietsen en motorbrandstoffen)	1
55	Logies-, maaltijden- en drankenverstrekking	1
60	Vervoer over land	1
61	Vervoer over water	1
62	Vervoer door de lucht	1
64	Post en telecommunicatie	1
65	Financiële instellingen (uitgezonderd verzekeringswezen en pensioenfondsen)	1
66	Verzekeringswezen, pensioenfondsen (geen verplichte sociale verzekeringen)	1
67	Financiële beurzen, effectenmakelaars, assurantietussenpersonen, administratiekantoren voor aandelen, waarborgfondsen e.d.	1
70	Verhuur van en handel in onroerend goed	1
71	Verhuur van transportmiddelen, machines en werktuigen zonder bedienend personeel en van overige roerende goederen	1

Arbocatalogus Textielverzorging: Linnenverhuur- en wasserijbedrijven - bijlagen

72	Computerservice- en informatietechnologiebureaus e.d.	1
80	Onderwijs	1
91	Werkgevers-, werknemers- en beroepsorganisaties; levensbeschouwelijke en politieke organisaties; overige ideële organisaties e.d.	1
92	Cultuur, sport en recreatie	1
95	Particuliere huishoudens met personeel in loondienst	1
99	Extra-territoriale lichamen en organisaties	1

N.B. Klasse verwijst naar toepassingsgebied. Zie deel 4.1. Algemeen Risicopreventie Protocol

*Ophemert, 15 september 2009
PW/MI/41907046*

BIJLAGE HOOFDSTUK 5.1

VRAGENLIJST KLANTEN INVENTARISATIE GEZONDHEIDSSCHADELIJKE STOFFEN

Bedrijf
t.a.v. *Naam*
Adres
Postcode Plaats

Plaats , datum d MMMM yyyy

Referentie
Betreft Vragenlijst klanten Inventarisatie gezondheidsschadelijke stoffen

Geachte Aanhef ,
Hierbij willen wij graag uw medewerking vragen bij het volgende. Vanuit de wettelijk verplichte invulling van de Risico Inventarisatie & Evaluatie zijn wij gehouden risico's voor wasserijmedewerkers in kaart te brengen en daarvoor passende maatregelen te nemen.

In dit verband is landelijk door brancheorganisatie Federatie Textielbeheer Nederland een Risico Preventie Systeem Textielverzorging (RPST) ingevoerd. Met dit systeem wordt beoogd besmettingsrisico's voor wasserijmedewerkers, zoals chemische, fysieke, gebruiks- en microbiologische risico's tot een minimum terug te brengen. Voor bestaande risico's zijn inmiddels branche protocollen gemaakt. Het RPST voorziet tevens in het inpassen van nieuwe risicopreventie protocollen.

Om dit systeem verantwoord te kunnen invoeren vragen wij u de ingesloten vragenlijst in te vullen en deze aan ons te retourneren. Wij zullen vervolgens passende maatregelen nemen en waar nodig met u contact opnemen.

Wij danken u bij voorbaat voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,
namens Bedrijfsnaam ,

Naam

Vragenlijst klanten
Inventarisatie gezondheidsschadelijke stoffen

De door u ingevulde gegevens zullen vertrouwelijk worden behandeld en dienen uitsluitend ter bescherming van onze medewerkers.

1. Bedrijfsnaam: .....Adres: .....

Contactpersoon: .....Functie:..... Tel.: .....

2. Sector of type bedrijf: .....BIK code: .....

3. Wat is uw kernactiviteit: .....

4. Te reinigen artikelen zijn mogelijk vervuild met één of meerdere van de volgende stoffen:

A1 OLIËN	C1 BIOLOGISCHE AGENTIA
A2 BRANDBARE STOFFEN	C2 BACTERIOLOGISCH MATERIAAL
A3 CORROSIEVE OF REACTIEVE STOFFEN	C3 KANKERVERWEKKENDE STOFFEN
A4 ZWARE METALEN	C4 STOFFEN MET HORMONALE WERKING
	C5 VOORTPLANTINGSBEDREIGENDE STOFFEN
B1 PCB's	
B2 PESTICIDEN	D1 RADIO-ACTIEVE STOFFEN
B3 GEVAARLIJK GEREEDSCHAP (NAALDEN ETC.)	
B4 (EXTREEM) TOXISCHE STOFFEN	
B5 ALLERGENE STOFFEN	
B6 VEZELS (ASBEST, GLAS- EN STEENWOL E.D.)	
	X1 ANDERE NIET GENOEMDE MOGELIJK GEZONDHEIDSSCHADELIJKE STOFFEN

Heeft u één of meerdere van bovenstaande items aangekruist, ga dan verder met vraag 5. Indien u géén items heeft aangekruist, ga dan verder met vraag 7.

5. Wat zijn de namen en of klassen (1 t/m 3; zie Algemeen Risicopreventie Protocol) van de mogelijk gezondheidsschadelijke stoffen die in de artikelen die u ter reiniging aanbiedt kunnen voorkomen (Dit hieronder of op een bijlage vermelden s.v.p.!).

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Welke maatregelen heeft uw bedrijf getroffen om uw medewerkers te beschermen tegen deze (mogelijk) gezondheidsschadelijke stoffen?

a. Wat zijn de voorschriften t.a.v. kleding (eventueel instructie meezenen)?

.....
.....
.....
.....
.....

b. Wat zijn de voorschriften t.a.v. milieu, hygiëne en omgang met deze stoffen (eventueel meezenen)?

.....
.....

.....
.....
.....

c. Welke persoonlijke beschermingsmiddelen moeten worden toegepast?

Adembescherming, klasse: ..... , type .....

Veiligheidsbril, type: .....

Handschoenen, type: .....

Anders, nl: .....

d. Overige maatregelen zijn noodzakelijk of vereist? (bijv. PAGO, periodiek bloedonderzoek, vaccinatie etc.)

.....
.....
.....
.....

Eventuele toelichting / aanvullende opmerkingen:

.....
.....
.....
.....

7. Ondergetekende heeft het bovenstaande naar waarheid ingevuld en verklaart < FTN-lid > zo spoedig mogelijk te zullen informeren indien er in het bedrijf wijzigingen optreden m.b.t. het werken met/aanwezig zijn van mogelijk gezondheidsschadelijke stoffen die in de te reinigen artikelen kunnen voorkomen of wanneer er calamiteiten zijn opgetreden in het bedrijf waardoor te reinigen artikelen mogelijk zijn gecontamineerd met risicovolle stoffen en/ of sterker vervuild zijn. Aldus naar waarheid ingevuld:

Datum:..... Plaats: .....Handtekening:.....

Interne beoordeling:

Naam:

Functie:

Datum:

Procedure:

NORMALE WAS

AFWIJKENDE PROCEDURE, namelijk: .....

BEHANDELING NIET MOGELIJK

Ophemert, 15 september 2009
PW/MI/41907047

BIJLAGE HOOFDSTUK 5.2

ALGEMEEN RISICOPREVENTIE PROTOCOL

Omschrijving

Het Risico Preventie Systeem is opgesteld om gezondheidsrisico's voor het personeel in de linnenverhuur- en wasserijbedrijven te beheersen. Een belangrijk onderdeel hierbij is het beheersen van risico's op het gebied van besmetting voor het personeel in de linnenverhuur- en wasserijbedrijven. Met behulp van het systeem waarbij gebruik wordt gemaakt van de kennis van de klant en de kennis binnen de linnenverhuur- en wasserijbedrijven worden risico's zo veel mogelijk beperkt.

Doel

Het veilig en verantwoord omgaan in linnenverhuur- en wasserijbedrijven met wasgoed om gezondheidsrisico's door blootstelling aan gevaarlijke stoffen te voorkomen.

Stoffen

De volgende soorten stoffen kunnen mogelijk een risico opleveren voor wasserijpersoneel:

- chemicaliën;
- cytostatica;
- biologische agentia;
- nucleair;
- in ontwikkeling zijnde of niet genoemde mogelijk gezondheidsschadelijke stoffen

Toepassingsgebied

In deel 2 van het Risico Preventie Systeem is een classificatielijst opgenomen waarin een risicofactor per branche staat vermeld. De score per branche bepaalt in welke risicoklassen de behandeling van het wasgoed wordt ingedeeld. De volgende risicoklassen zijn gedefinieerd: Klasse 3: Altijd dragen van Persoonlijke Beschermingsmiddelen verplicht; vragenlijst moet door de opdrachtgever worden ingevuld (zie deel 3); extra maatregelen op maat worden nauwkeurig omschreven. Klasse 2: Altijd een vragenlijst invullen door de klant (zie deel 3); dragen Persoonlijke Beschermingsmiddelen standaard verplicht volgens protocollaire instructies. Klasse 1: Kan een risico zijn; de vertegenwoordiger vraagt er naar bevinden naar; eventueel invullen van een vragenlijst.

Preventiemaatregelen

Ieder protocol voorziet in maatregelen volgens het classificatiesysteem van deel 2. Per klasse worden daarbij standaard en eventuele extra bijzondere maatregelen eenduidig vastgelegd. Preventieve maatregelen worden vastgelegd voor het gebruik van waszakken en het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen door medewerkers van zowel opdrachtgever als de linnenverhuur- en wasserijbedrijven.

Waszakken

Het risico-niveau hoort te worden vermeld op de gebruikte waszakken. Hiermee wordt bij de klant al geselecteerd op mogelijke risico's. N.B. Bij klasse 3 en wellicht ook klasse 2 wordt het gebruik van tweezijdig te openen reusable waszakken voorzien van een waterdichte coating een reële mogelijkheid. Deze reusable waszak ontvouwt zichzelf tijdens het wasproces. Een andere mogelijkheid om risico's te bestrijden is het gebruiken van een wateroplosbare waszak die rechtstreeks de wastunnel of wasmachine in gaat en vervolgens oplost in het wasproces.

*Ophemert, 15 september 2009
PW/MI/41906031*

BIJLAGE HOOFDSTUK 5.3

PROTOCOL BIOLOGISCHE AGENTIA

Het Risico Preventie Systeem is opgesteld om gezondheidsrisico's voor het personeel in de wasserij te beheersen. Een belangrijk onderdeel hierbij is het beheersen van besmettingsrisico's voor het personeel in de wasserij. Biologische agentia kunnen een besmettingsrisico voor personeel in de wasserij betekenen. Met behulp van het systeem waarbij gebruik wordt gemaakt van de kennis van de klant en de kennis binnen de wasserij worden risico's zo veel mogelijk beperkt.

Doel

Het veilig en verantwoord omgaan in wasserijen met wasgoed uit de gezondheidszorg om gezondheidsrisico's door blootstelling aan biologische agentia en andere mogelijk besmettelijke stoffen te voorkomen.

Mogelijke risico's en blootstellingsroutes

De bron van besmetting vormt het wasgoed. De belangrijkste risicogroepen zijn medewerkers van de vuilsorteerafdeling en (in beperktere mate) de chauffeurs die wasgoed ophalen. De meest relevante biologische agentia waartegen maatregelen moeten worden opgenomen, zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Agens	Ziekte/effect	Wijze van besmetting
Hepatitis B-virus	Hepatitis B	contact met bloed via wond
Hepatitis C-virus	Hepatitis C	contact met bloed via wond
HIV	Aids	contact met bloed via wond
Shigella spp	Shigellose	faecaal-oraal
Salmonella spp. en typhi	Salmonellose	contact met besmet vlees en eieren (bij wasgoed uit keukens) via mond
Staphylococcus aureus (MRSA)	koorts, misselijkheid, braken, diarree	inhalatie van aërosolen (bij verminderde weerstand van de werknemer) via mond

Het grootste risico van besmetting is met name aanwezig door prikaccidenten. Dit geldt voor Hepatitis en voor HIV. Hiervoor is een apart protocol en meldingsformulier ontwikkeld.

Classificatie risico's

Naar aanleiding van de wetgeving op het gebied van de biologische agentia is er vanuit de Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde (NVVK) en de Nederlandse Vereniging van Arbeidshygiëne (NVvA) een methodiek ontwikkeld voor het inventariseren en evalueren van risico's met betrekking tot biologische agentia in de gezondheidszorg. De methodiek is vervolgens toegepast op de wasserijbranche (RIEBA-methodiek; risico-inventarisatie en – evaluatie biologische agentia). Bij de methodiek wordt gekeken naar het marktsegment gezondheidszorg, de soort biologische agentia, de frequentie van voorkomen, het handelingsrisico (of kans op verspreiding) en de klasse waaronder het micro-organisme valt. Dit leidt tot een risico-inschaling.

Tabel: Risicobeoordeling wasserijbranche volgens RIEBA-methodiek

Marktsegment	Soort biologische agentia	Frequentie	Handelingsrisico	Risicogetal	Risico-inschaling
Gezondheidszorg	Hepatitis B	Soms	Enig	20	klasse 2
	Hepatitis C	Soms	Enig		
	Salmonella spp	Soms	Enig	8	klasse 1
	Shigella spp	Soms	Enig	8	klasse 1
	Staphylococcus aureus	Soms	Enig	8	klasse 1
	Salmonella typhi	Soms	Enig	20	klasse 2
	HIV	Soms	Enig		

Organisatorische aspecten

In dit protocol staat omschreven welke specifieke risico's er zijn. Indien zich op de werkplek of in ruimten bijzondere omstandigheden voordoen, worden deze genoteerd en geëvalueerd. Voor de bijzondere omstandigheid wordt een meldingsformulier ingevuld. Het management beoordeelt of de bijzondere omstandigheid opgenomen dient te worden in dit protocol en in de RI&E.

Dit protocol wordt opgesteld naar aanleiding van de "Vragenlijst klanten Inventarisatie gezondheidsschadelijke stoffen" en naar aanleiding van de stand der wetenschap.

In de RI&E wordt verwezen naar de diverse te hanteren protocollen. De RI&E en de protocollen per klantgroep dienen als basis voor het informatiebulletin voor medewerkers.

Persoonlijke aspecten

Personeel dient door de werkgever te worden gewezen op de volgende persoonlijke hygiëne-eisen:

- Zorg voor kortgeknipte en schone nagels. Kunstnagels kunnen een bron van besmetting gaan vormen en zijn daarom niet toegestaan. Lang haar wordt opgestoken of bijeengehouden gedragen.
- Draag geen ringen, armbanden of polshorloges tijdens de werkzaamheden.
- Niet eten, drinken of roken op de werkplekken.
- Open wondjes aan de handen of huidbeschadigingen afdekken met een niet vochtdoorlatende pleister.
- Ofwel was de handen na de werkzaamheden met water en gewone (vloeibare) zeep, ofwel desinfecteer de handen met handalcohol. Voor een goede werking van het desinfectans moeten de handen eerst goed droog zijn.

Waszakken

Het risico-niveau hoort te worden vermeld op de gebruikte waszakken. Hiermee wordt bij de klant al geselecteerd op mogelijke risico's. N.B. Bij klasse 3 en wellicht ook klasse 2 wordt het gebruik van tweezijdig te openen reusable waszakken voorzien van een waterdichte coating een reële mogelijkheid. Deze reusable waszak ontvouwt zichzelf tijdens het wasproces. Een andere mogelijkheid om risico's te bestrijden is het gebruiken van een wateroplosbare waszak die rechtstreeks de wastunnel of wasmachine in gaat en vervolgens oplost in het wasproces.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

- Draag dienst- of werkkleding (eventueel over de eigen kleding).
- Draag werkschoeisel. Schoenen, klompen en laarzen moeten van goed te reinigen materiaal zijn. Bij zichtbare verontreiniging moet het schoeisel worden schoongemaakt.
- Draag vinyl-werkhandschoenen met katoenen binnenzijde.
- Draag beschermende kleding indien kans bestaat op direct contact met biologische agentia (bijvoorbeeld bij spatten). Vervang beschermende kleding in geval van verontreiniging.
- Draag een beschermende bril indien kans bestaat op spatten.
- Draag een mondk masker (type FFP3) indien kans bestaat op spatten en bij het behandelen van als besmet bestempeld wasgoed (bijvoorbeeld wasgoed in rode zakken). Het masker na gebruik weggooien.

Genoemde middelen staan op volgorde van risicopreventie. Een mondk masker bijvoorbeeld zal alleen bij klasse 3 en mogelijk klasse 2 nodig zijn in het kader van risicopreventie.

Bijzondere omstandigheden

Het risico van besmetting is met name aanwezig bij prikaccidenten. Hiervoor is een specifiek veiligheidsprotocol en een meldingsformulier aanwezig.

Indien zich op de werkplek of in ruimten andere bijzondere omstandigheden voordoen, worden deze genoteerd en geëvalueerd. Voor de bijzondere omstandigheid wordt een meldingsformulier ingevuld.

PW/MI/41906032 Ophemert, 23 augustus 2010

BIJLAGE HOOFDSTUK 5.4

PROTOCOL CYTOSTATICA

Omschrijving

Het Risico Preventie Systeem is opgesteld om gezondheidsrisico's voor het personeel in de linnenverhuur- en wasserijbedrijven te beheersen. Een belangrijk onderdeel hierbij is het beheersen van besmettingsrisico's voor het personeel in de linnenverhuur- en wasserijbedrijven. De omschrijving van cytostatica luidt als volgt: Cytostatica zijn geneesmiddelen die de celdeling remmen en daarmee ook de groei van tumoren. Cytostatica worden gerekend tot de stoffen die een gevaar kunnen opleveren voor de gezondheid van medewerkers die er beroepsmatig mee in aanraking komen. Dat betekent dat iedereen die ermee werkt, zorgvuldig moet handelen. In het belang van de eigen veiligheid en die van anderen.

Doel

Het voorkomen van besmetting als gevolg van behandeling van met cytostatica besmet aangeboden wasgoed afkomstig uit ziekenhuizen en andere instellingen.

Toepassingsgebied

Alle medewerk(st)ers van linnenverhuur- en wasserijbedrijven, die met het wasgoed in aanraking komen totdat het wasgoed volledig gereinigd is.

Preventie

De instelling die werkt met cytostatica levert alle wasgoed die besmet is met cytostatica aan in duidelijk herkenbare waszakken met daarop een tekstuele aanduiding en eventueel een waarschuwingssymbool. Vanwege de risico's van werken met cytostatica is een duidelijke gevaarsaanduiding belangrijk op transportmiddelen en materialen. Een waszak wordt gebruikt om het wasgoed in te zamelen ten behoeve van transport en vervolgens reiniging van het wasgoed. Indien er sprake is van wasgoed wat met cytostatica is besmet, zal voor iedereen die hiermee in aanraking komt duidelijk moeten zijn hoe er met de waszak en het wasgoed omgegaan dient te worden. Hierbij hoort een goede voorlichting naar personen die met het wasgoed of met de waszak in aanraking komen.

Inzameling

De klant is verantwoordelijk voor de scheiding tussen normaal wasgoed en met cytostatica besmet wasgoed. Wasgoed wat met cytostatica is besmet wordt door de klant aangeboden in aparte waszakken, die geplaatst worden in aparte containers. De containers worden na gebruik door de industriële wasserij gereinigd. Indien zich bij de klant calamiteiten hebben voorgedaan, zal de klant betreffend wasgoed zelf afvoeren. De chauffeur van de industriële wasserij controleert visueel of het aangeboden wasgoed op de juiste manier verpakt is. De chauffeur neemt het wasgoed alleen mee als er geen zichtbare lekkages zijn en als het wasgoed niet buiten de waskar uitsteekt. De visuele inspectie moet er voor zorgen dat het wasgoed zonder risico's vervoerd kan worden. De visuele inspectie hoort in het chauffeursprotocol van de industriële wasserij te staan. In het geval het wasgoed tijdens het transport uit de waskar en / of waszak komt, zal de chauffeur handschoenen gebruiken om het wasgoed weer te verpakken / in te pakken voor het transport. Voor transporteurs in de industriële wasserij geldt hetzelfde als voor de chauffeurs. Indien zich incidenten hebben voorgedaan, zal de chauffeur dit melden bij de direct leiding gevende en / of management.

Gebruik waszakken

De inzameling van met cytostatica besmet linnengoed gebeurt op basis van methode A, B of C:

A. plastic zakken

B. in tweezijdig te openen reusable waszakken (zogenaamde wikkelzakken) voorzien van een waterdichte coating. De reusable waszak ontvouwt zichzelf tijdens het wasproces.

C. wateroplosbare waszakken (disposable)

De keuze in methode A, B of C gebeurt na overleg tussen ziekenhuis en industriële wasserij. De waszak die gehanteerd wordt, zal heel moeten blijven tijdens gebruik totdat deze in de open end machine is geplaatst en de waszak zal voorzien zijn van een duidelijk leesbare opdruk 'CYTOSTATICA'. Voorwaarde is dat de waszak gesloten en vochtdicht blijft."

Vuilsortering

Voordat er met de behandeling van het wasgoed wordt gestart, zorgt betreffende werknemer ervoor dat hij/zij handschoenen draagt. De waszak wordt gesloten in een zelfcentrifugerende open end machine geplaatst. De disposable waszak wordt in de machine open gemaakt. Bij de reusable waszak wordt de sluiting losgemaakt. Beide waszakken worden pas na het reinigingsproces uit de machine gehaald. De wateroplosbare waszak wordt gesloten in de machine geplaatst. Deze waszak lost op tijdens het wasproces.

Reiniging

Werknemers, die zich bezig houden met het wasproces (wassers), gebruiken handschoenen indien zij in aanraking komen met wasgoed dat met cytostatica is besmet en nog niet 100% gereinigd is. Indien de wasser in zijn geheel niet in aanraking komt met het wasgoed wat met cytostatica is besmet, zijn geen nadere beschermingsmiddelen verplicht.

Wasvoorschriften

Pas een speciaal wasproces toe wat toebehoort aan de eigenschappen van het textiel. Uit de huidige stand der wetenschap aangaande wasvoorschriften blijkt dat het voorbehandelen van het met cytostatica besmet textiel belangrijk is. De essentie van het verwijderen van cytostatica is extra verdunnen, spoelen en reinigen in een zelfcentrifugerende wasmachine. Aan dit protocol is middels bijlage 'Wasproces cytostatica besmet linnengoed' het meest actuele wasproces toegevoegd.

Kosten

De meerkosten verbonden aan het "Risicopreventieprotocol met cytostatica besmet linnengoed gezondheidszorg" kunnen door de industriële wasserij aan het ziekenhuis doorberekend worden.

Directe maatregelen bij incidenten

Ondanks dat er door middel van dit protocol naar wordt gestreefd dat risico's worden uitgesloten, kunnen er zich *incidenten* voordoen. Het is belangrijk altijd op incidenten te zijn voorbereid. Tijdens het werken met besmet wasgoed kunnen er twee soorten incidenten plaats vinden: besmetting van personen en besmetting van de omgeving. Bij besmetting van personen is het zaak de opname van cytostatica in het lichaam te voorkomen of aanzienlijk te beperken. Kleding of handschoenen moeten worden uitgetrokken. Huid: spoelen met veel water, wassen met zeep, zo nodig douchen. Ogen: spoelen gedurende 15 minuten met oogdouche (standaard douche-faciliteiten). Verwondingen: geforceerd laten bloeden, vervolgens spoelen met veel water en een arts raadplegen. Hierbij, indien mogelijk vermelden om welk soort cytostaticum het gaat (zie ook vragenlijst klanten en contact met klant). Het cytostaticum kan ook ongecontroleerd vrijkomen en de omgeving besmetten. Risico's ontstaan eigenlijk pas bij ondeskundig opruimen. Houd daarom vast aan het volgende:

- _ Neem de tijd om de besmetting rustig en gecontroleerd op te ruimen.
- _ Zorg ervoor dat het besmette gebied zo klein mogelijk blijft en dat het aantal betrokken medewerkers minimaal is.
- _ Gebruik hierbij de beschreven persoonlijke beschermingsmiddelen.

Melding incidenten

Medewerkers melden incidenten altijd bij de direct leiding gevende. Management neemt onmiddellijk contact op met arbodienst of vergelijkbaar 1e hulp ziekenhuis en bespreekt risico. Tevens wordt onmiddellijk contact opgenomen met betreffende klant waarvan het wasgoed afkomstig is. Dit gebeurt om een goede inschatting van het risico te maken en om samen met de klant vast te stellen welke acties verder nodig zijn.

Registratie incidenten

Incidenten worden altijd geregistreerd door het management:

- _ de melding van het incident bij de arbodienst of vergelijkbaar 1e hulp ziekenhuis;
- _ de datum en tijd van het incident;
- _ de aard van het incident;
- _ de wijze van contact (bijv. handen) met cytostatica;
- _ wel of niet gebruiken van beschermingsmiddelen;
- _ van welke klant het wasgoed afkomstig was.

Evaluatie incidenten

- _ Management onderhoudt contact met medewerk(st)er en arbodienst of vergelijkbaar 1e hulp ziekenhuis over de genomen acties;
- _ Management neemt contact op met klant om het incident te melden;
- _ Management bekijkt of het ongeval voorkomen had kunnen worden en neemt maatregelen indien dit het geval blijkt te zijn;
- _ Management zorgt ervoor dat gegevens vertrouwelijk worden behandeld;
- _ Management bekijkt of aanpassing van RI&E nodig is;
- _ Management evalueert het proces en stelt dit bij daar waar dit nodig is en informeert FTN hierover.

Definities

Met cytostatica besmet aangeboden wasgoed: Wasgoed wat door de klant is uitgesorteerd en waarvan de klant aangeeft dat dit wasgoed met cytostatica besmet is of kan zijn. Het betreft hier alle categorieën wasgoed.

Alle medewerk(st)ers van de industriële wasserij: De medewerkers van de industriële wasserij, die in aanraking kunnen komen met cytostatica besmet wasgoed, zijn:

- _ medewerkers die het transport van het met cytostatica besmet wasgoed naar de industriële wasserij verzorgen, de chauffeurs
- _ medewerkers die het interne transport van het met cytostatica besmet wasgoed verzorgen, de transporteurs
- _ medewerkers die het met cytostatica besmet wasgoed in de wasmachine plaatsen, de vuilsorteerders
- _ medewerkers die zich richten op de reiniging van het met cytostatica besmet wasgoed, de wassers
- _ eventueel andere medewerkers (zie definitie: in aanraking komen met)

In aanraking komen met: 'In aanraking komen met' wordt in geval van cytostatica ruim gedefinieerd. Blootstelling aan cytostatica kan immers via huidcontact plaats vinden en via de lucht. Indien blootstelling kan plaatsvinden, spreken we van 'in aanraking komen met'.

Waarschuwingssymbool: geadviseerd wordt een waarschuwingssymbool te gebruiken wat voldoet aan de NEN-systematiek voor veiligheids- en gezondheidssignalering:

- _ Het is een waarschuwingbord: pictogram op gele of oranjegele achtergrond (kleur RAL 1003 of pantone 116c) en driehoekige vorm met zwarte rand.
- _ Het uitroepteken betekent 'gevaar in algemene zin'.
- _ De toevoeging cytostatica geeft aan om welke stoffen het gaat.
- _ Het onderschrift 'Handel volgens procedure' attendeert de medewerker op specifieke, noodzakelijke maatregelen.

Handschoenen: Gebruik handschoenen die de beste bescherming bieden tegen chemische stoffen, waaronder cytostatica. Houd er rekening mee dat de doorlaatbaarheid van handschoenen per cytostaticum en oplosmiddel kan verschillen. Gemiddeld genomen bieden nitril handschoenen een betere bescherming dan latex. Was voor het aantrekken van de handschoenen de handen en herhaal dit bij het wisselen van de handschoenen. Handschoenen worden gewisseld na iedere handeling, beschadiging of zichtbare besmetting. Handschoenen worden voor gebruik geïnspecteerd op verkleuring, gaatjes en scheuren. Iedere behandeling: Wasgoed in speciale waszakken die behandeld worden volgens het protocol cytostatica. Direct na de behandeling van het wasgoed in speciale waszakken (ongeacht de hoeveelheid waszakken) worden de handschoenen gewisseld. Handschoenen dienen te voldoen aan de norm NEN-EN 374-3:1998 "Beschermdende handschoenen tegen chemicaliën en micro organismen".

Incidenten: Er wordt van een incident gesproken indien er zich een duidelijk andere situatie voordoet dan in het protocol is voorzien. Een incident heeft betrekking op die situaties dat er medewerkers in aanraking komen met cytostatica besmet wasgoed zonder dat hiervoor de vereiste persoonlijke beschermingsmiddelen zijn toegepast. Er kunnen twee soorten incidenten plaats vinden: besmetting van personen en besmetting van omgeving (met als gevolg mogelijke blootstelling aan personen).

*Ophemert, 15 september 2009
PW/MI/41906033*

BIJLAGE HOOFDSTUK 5.4

WASPROCES CYTOSTATICA BESMET LINNENGOED

Wasproces cytostatica besmet linnengoed

Categorie:	Besmet wasgoed (katoen)
Bevuiling:	Cystostatica
Machine	Zelfcentrifugerende wasmachine
Minimale belading t.o.v. machinecapaciteit:	70 %
Maximale belading t.o.v. machinecapaciteit:	100 %

Handeling	Tijd (min.)	Temp. (°C)	Badstand (Liters / kg textiel)	Product	Dosering (g of ml/kg te xtiel)
Weken	5	35	1 : 6	Non ionic detergent	min. 2 ml.
Aflaat	1				
Hoofdwas	8	85	1 : 4	Witwasmiddelen	
				- als poeder	min 10 g
				- als pasta	min 4 g
				- als vloeibaar	min 15 ml
Aflaat + Centrifugeren (verhoogde snelheid)	2				
Hoofdwas	12	85	1:4	Witwasmiddelen	
				- als poeder	min 10 g
				- als pasta	min 4 g
				- als vloeibaar	min 15 ml
				Waterstofperoxide / perazijnzuur- combinatie	
				- perazijnzuurgehalte 4 tot 5 %	min 3 ml
				- perazijnzuurgehalte 9 tot 10 %	min 2 ml
Aflaat + Centrifugeren (verhoogde snelheid)	1				
Spoelen	3	Koud	1 : 6		
Aflaat	1				
Spoelen	3	Koud	1 : 6		
Aflaat	1				
Neutraliseren	4	Koud	1 : 6	Natriumbisulfiet 38 tot 40%	min. 6 ml.
Aflaat	1				
Centrifugeren	4				

Opmerking: genoemde tijden zijn netto, effectieve procestijden. Genoemde parameters dienen gerespecteerd te worden ten behoeve van het verkrijgen van een juist resultaat.

Ophemert, 15 september 2009
 PW/MI/41907048

BIJLAGE HOOFDSTUK 5.5

MELDFORMULIER PRIK-, SNIJ-, OF SPATINCIDENT

Meldingsformulier prik-, snij- of spatincident voor management

Datum van accident / blootstelling en tijdstip :

Naam :

Geboortedatum :

Afdeling :

Melding van het incident bij arbodienst of vergelijkbaar 1e hulp ziekenhuis:

datum : - -

tijdstip : uur

Direct genomen maatregelen:

Is medewerker gevaccineerd tegen Hepatitis B: Ja / Nee

Zoja, wanneer laatste injectie:

Aard van het voorwerp:

- glas
- ampul
- holle naald
- overig, nl.

Aard van het contactmateriaal:

- bloed
- overig, nl.

Plaats van contact:

- handen
- ogen
- overig, nl.

Gebruikte bescherming:

- handschoenen
- bedrijfskleding
- bril
- overig, nl.
- geen

Van welke klant was het wasgoed afkomstig :

Melding van het incident bij de klant :

Manager :

Plaats :

Datum :

Ophemert, 15 september 2009

PW/MI/41907050

BIJLAGE HOOFDSTUK 5.5

PROTOCOL PRIK-, SNIJ-, OF SPATINCIDENT

Omschrijving

Het Risico Preventie Systeem is opgesteld om gezondheidsrisico's voor het personeel in de linnenverhuur- en wasserijbedrijven te beheersen. Een belangrijk onderdeel hierbij is het beheersen van besmettingsrisico's voor het personeel in linnenverhuur- en wasserijbedrijven. De omschrijving van een prik-, snij- of spatincident luidt als volgt:

- een verwonding met een scherp voorwerp (injectienaalden, mesjes, glaswerk, e.d.) dat mogelijk met bloed en/of met bloed vermengde lichaamsvochten en weefsel verontreinigd is;
- spatten van bloed en/of met bloed vermengde lichaamsvochten in de ogen en/of mond en op niet-gesloten huid, o.a. gescheurde nagelriemen, kloofjes, dermatitis of andere wondjes (wanneer alcohol op de huid "bijt" is de huid niet intact).

Doel

Het voorkomen van besmetting als gevolg van prik- en snijverwondingen van:

- o Hepatitis B
- o Hepatitis C
- o HIV

Toepassingsgebied

Alle medewerk(st)ers, die vuile was sorteren, dan wel daarmee in aanraking komen.

Preventie algemeen

Medewerkers, die o.a. vuil wasgoed afkomstig uit zorginstellingen sorteren, kunnen in aanraking komen met allerlei voorwerpen, met name injectienaalden, waaraan zij zich kunnen verwonden. Om mogelijke besmetting te voorkomen wordt aan vuilsorteerders aangeboden hen in te enten tegen Hepatitis B. Een medewerker is pas voldoende beschermd als alle vaccinaties zijn afgerond en het effect ervan is gecontroleerd door de bedrijfsarts.

Preventie Hepatitis B

Vaccinatie Hepatitis B houdt 3 vaccinaties in; na de 1e prik volgt na 1 maand de 2e prik en na 6 maanden de 3e prik. In de 7e maand wordt via bloedafname bepaald of de medewerker inderdaad afdoende beschermd is tegen Hepatitis B. Indien dit niet het geval blijkt dan wordt door de bedrijfsarts actie ondernomen. De vaccinatie is bestemd voor vuilsorteerders met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd of met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd waarvan de inschatting is dat dit zal worden omgezet in een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Verder is de vaccinatie ook bestemd voor vaste invallers op de vuilsorteer van andere afdelingen. Verder is het verplicht om tijdens de werkzaamheden de door het bedrijf aangeboden handschoenen te dragen. Overige medewerk(st)ers kunnen ook in aanraking komen met de injectienaalden, mesjes e.d.. Omdat dit materiaal is meegewassen gelden geen bijzondere preventieve maatregelen. Voor alle medewerk(st)ers geldt dat indien zij last hebben van open wondjes, dit bij de bedrijfsleiding moet worden gemeld.

Directe maatregelen bij prikincident door werknemer / werkneemster

1. Laat na het accident de prik-, snij- of bijtwond goed doorbloeden en laat de verwonde de wond met water of fysiologisch zout uitspoelen. Desinfecteer de wond met een huiddesinfectans: alcohol 70% of chloorhexidine 0,5% in alcohol 70%.
2. Bij spataccidenten op de huid of slijmvliezen (oog, mond) wordt het oppervlak direct en grondig gespoeld met fysiologisch zout of eventueel water.

Vraag na wat er precies gebeurd is en inspecteer de verwonding.

Melding prikincident; follow-up directe maatregelen

- Management neemt onmiddellijk contact op met arbodienst of vergelijkbaar 1e hulp ziekenhuis en bespreekt risico;
- Tevens wordt onmiddellijk contact opgenomen met betreffende klant waarvan het wasgoed afkomstig is om een goede inschatting van het risico te kunnen maken;
- Indien arbodienst of vergelijkbaar 1e hulp ziekenhuis concludeert dat er geen risico is, dan hoeft er geen vervolgactie ondernomen te worden. Indien er wel sprake is van een risico, dan

binnen 24 uur toedienen van antistoffen en mogelijk reactief vaccineren.

Registratie prikincident

Het management registreert:

- de melding van het prikincident bij de arbodienst of vergelijkbaar 1e hulp ziekenhuis;
- de datum en tijd van het accident;
- de aard van het voorwerp (glas, ampul, holle naald);
- de aard van het contactmateriaal (bloed, weefsel of andere vloeistoffen);
- de wijze van contact (bijv. handen);
- wel of niet gebruiken van beschermingsmiddelen;
- of de medewerk(st)er wel of niet gevaccineerd is tegen Hepatitis B;
- van welke klant het wasgoed afkomstig was.

Evaluatie prikincident

- Management onderhoudt contact met medewerk(st)er en arbodienst of vergelijkbaar 1e hulp ziekenhuis over de genomen acties;
- Management neemt contact op met klant om deze te wijzen op zijn/haar verantwoordelijkheden;
- Management bekijkt of het ongeval voorkomen had kunnen worden en neemt maatregelen indien dit het geval blijkt te zijn;
- Management zorgt ervoor dat gegevens vertrouwelijk worden behandeld;
- Management bekijkt of aanpassing van RI&E nodig is;
- Management evalueert het proces en stelt dit bij daar waar nodig.

Bewaartijd

Verslag evaluatie en registratie incident wordt opgenomen in het personeelsdossier.